

รหัสโครงการ RDG59H0012
ชื่อเรื่อง
(ภาษาไทย) ปราสาทพนกหัสติลิงค์ในล้านนา
(ภาษาอังกฤษ) The Husadilingu Castle in Lanna

คณะผู้วิจัย 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป พิษทองกลาง
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย
หลักสูตรออกแบบเครื่องเรือน คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่
3. นางญาตาวิมินทร์ พิษทองกลาง
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่
การติดต่อ Khun_Jedrin@hotmail.com
ระยะเวลาโครงการ 30 มีนาคม 2559 – 31 สิงหาคม 2560

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบปราสาทและพิธีศพพระสงฆ์ในวัฒนธรรมล้านนา ผลการวิจัยพบว่า พิธีปลงศพพระสงฆ์ผู้เป็นมหาเถระในวัฒนธรรมล้านนา เรียกว่า งานบอยล้อ นิยมสร้างปราสาทศพต่างบนหลังนกหัสติลิงค์ จนเกิดเป็นมรดกภูมิปัญญาทางด้านศิลปกรรมประจำถิ่นที่เรียกว่า “ปราสาทพนกหัสติลิงค์” มีอยู่ 2 แบบ คือ 1. แบบพื้นเมืองหรือธรรมมาสน์แบบล้านนา และ 2. แบบจตุรมุขพิมานปราสาท ตั้งอยู่บนหลังนกหัสติลิงค์ โดยปราสาทศพและเครื่องประกอบพิธีจะประณีตกว่าศพชาวบ้าน ถือเป็นงานบุญใหญ่มีอานิสงส์มาก การเคลื่อนศพมีพิธีชักลากปราสาทไปสู่สถานที่เผาศพที่สร้างขึ้นเฉพาะ เรียกว่า พิธีลากปราสาท แล้วประกอบพิธีฌาปนกิจ เรียกว่า พิธีส่งสการ ส่วนเครื่องประกอบพิธีในงานส่งสการศพพระสงฆ์ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1. เครื่องประกอบปราสาทศพ ได้แก่ เสาไม้ซาง 4 ต้นสำหรับชิงผ้าสังฆาฏิ ผ้าสังฆาฏิ 1 ผืน เรียกผ้าเพดาน ผ้าดิบสีขาวหรือสีเหลือง เรียกผ้ากระดาน ตุงสามหาง ฉัตร บังสุริย์ บังแทรก บังวัน ราชวัตร-ข้อธง 2. เครื่องประกอบสมณบริวารและสมณศักดิ์ ได้แก่ ผ้าไตรจีวร บาตร ตาลปัตรหรือพัดยศ ใบประกาศแต่งตั้ง รูปของพระสงฆ์ถึงแก่กรรมภาพ ฟินไม้หอม ชุ่มร่วมทำบุญ-ผ้าบังสุกุล ชุ่มสละแห่ดอกไม้ไฟช่วงเผาศพจริง

คำสำคัญ: ปราสาทศพ; พิธีศพ; พระสงฆ์; วัฒนธรรมล้านนา

Abstract

This is a qualitative research which aims to study the funeral castle style and funeral ceremony of monks in Lanna culture. It was found that the funeral ceremony of senior monks in Lanna culture is called as “Ngan-Poi-Lor”. The funeral castle was mostly built on the Hasdiling bird and called as “Prasad Nok-Hasdiling”. There are two styles of Prasad Nok-Hasdiling as follows: 1) traditional style or Lanna pulpit and 2) tetrahedron pavilion style. The funeral castle and accessory of monk are more delicate than layman. It is an enormous merit making. The funeral castle is moved to the temporary crematorium which is called as “Lak-Prasad ceremony” and the cremation ceremony is called as “Song-Sakan ceremony”. The accessories of the cremation ceremony are divided into two parts: 1) the accessories of the funeral castle are four bamboos for binding the robe which is called this robe as the ceiling, a white or yellow cloth is called as the board, a tri-tails flag, a tiered umbrella, traditional fans, state umbrellas and royal flags; and 2) the accessories of the requisites for monks and their ecclesiastical rank such as the three robes, the alms bowl, ecclesiastical rank fan, appointment certificate, photo, scented firewood, merit-making unit, yellow robes dedicated to dead monks, and the unit of firework men.

Keywords: Funeral Castle; Funeral ceremony; Monks; Lanna Culture